

Kindcentrum de Plataan
ruimte om te groeien

Pest protocol

Kindcentrum De Plataan

Voorwoord

Kindcentrum de Plataan vindt het belangrijk dat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen in een sfeer waarin ze zich veilig, prettig en geborgen voelen bij hun medeleerlingen en leerkrachten.

Pesten komt helaas op iedere school voor. Het is een probleem wat nooit helemaal uit te sluiten is. Maar als team proberen we dit zo veel mogelijk te voorkomen en we proberen ervoor te zorgen dat het niet tot langdurig pesten of een herhaling komt. Voor elk kind wordt er een passende oplossing bedacht. Niet ieder kind heeft baad bij dezelfde handelingen.

Door middel van dit pestprotocol willen we een duidelijk en helder beleid hebben waarop we kunnen terugvallen als dit nodig is. Hierdoor worden zowel ouders als leerkrachten op de hoogte gesteld van de aanpak die wij gebruiken om pesten te voorkomen en bestrijden.

Hierbij is de inzet van alle betrokkenen belangrijk: ouder, leerkrachten en leerlingen.

Team Kindcentrum De Plataan
Oirschot

Inhoud:

Voorwoord	2
1. Achtergrondinformatie	
1.1 De definitie van pesten	4
1.2 Wat valt niet onder pesten	4
1.3 Vormen van pesten op een rijtje	4
1.4 De betrokkenen bij pesten	5
1.5 Pesten signaleren	6
1.6 De gevolgen van pesten	8
2. Aanpak	
2.1 Preventieve aanpak	
2.1.1. Op schoolniveau	9
2.1.2 Op individueel niveau	10
2.2 Curatieve aanpak	
2.2.1. De vijfsporen aanpak van pesten	10
2.2.2. De aanpak van pesten	11
2.2.3. No blame aanpak/ werken met supportgroepen	12
2.3 Cyberpesten	13
2.3.1 Wat kun je tegen cyberpesten doen	14
2.3.2 Preventief cyberpesten voorkomen	15
Bijlage 1: gegevens functionarissen	16
Bijlage 2: adviezen aan ouders	17

1. Achtergrondinformatie

1.1 De definitie van pesten

Het Nederlandse Jeugdinstituut hanteert de volgende definitie van pesten: Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een ander persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. Relatief nieuwe manieren van pesten zijn het digitaal en mobiel pesten. Kinderen of jongeren gebruiken dan het internet (bijvoorbeeld pesten via social media) of pesten elkaar door vervelende berichten via de mobiele telefoon te sturen.

1.2 Wat valt niet onder pesten

Ruzies en meningsverschillen ontstaan in situaties waarin men het niet met elkaar eens is. Het is normaal dat mensen af en toe meningsverschillen of ruzies hebben. Hoewel dit een vervelend gevoel kan geven, is het op zich niet schadelijk. Door ruzies en meningsverschillen leren kinderen ook hoe ze met elkaar om moeten gaan. Een belangrijk verschil met pesten is dat ruzies en meningsverschillen niet lang duren en dat niet steeds dezelfde persoon het mikpunt is. Bij plagen is het niet de bedoeling om iemand bewust te kwetsen en daarom wordt het niet als pesten beschouwd. Anders dan bij pesten, blijft de verstandhouding en het onderlinge respect tussen kinderen behouden. Plagen gebeurt niet herhaaldelijk, niet opzettelijk en de kinderen die elkaar plagen zijn ongeveer even sterk.

1.3 Vormen van pesten op een rijtje

Verbaal pesten

Verbaal pesten, zoals iemand uitschelden, belachelijk maken of gemene dingen zeggen is de meest voorkomende vorm van pesten. Hoewel verbaal pesten geen zichtbare lichamelijke sporen achterlaat, zijn de psychische gevolgen voor het slachtoffer vaak ernstig. Hun gevoel voor eigenwaarde en hun zelfbeeld wordt lager.

Relationeel pesten

Roddelen of iemand buitensluiten zijn vormen van relationeel pesten. Bij relationeel pesten is er geen direct contact tussen de pester en degene die gepest wordt. De pester probeert andere kinderen zover te krijgen dat ze de gepeste leerling gaan vermijden, bijv. door onjuiste verhalen over het slachtoffer te verspreiden. Relationeel pesten is een vorm van sociale manipulatie. Slachtoffers van relationeel pesten hebben vaak weinig vrienden in een groep. In het ergste geval is er niemand die met hen om wil gaan.

Fysiek pesten

Fysiek pesten is lichamelijk pesten zoals iemand slaan, schoppen of knijpen. In tegenstelling tot de andere vormen is fysiek pesten goed zichtbaar. Ook het afpakken of kapot maken van iemands spullen wordt fysiek pesten genoemd.

Digitaal pesten of Cyberpesten

Digitaal pesten komt in toenemende mate voor. Vervelende berichten, gênante foto's of persoonlijke informatie worden makkelijk via mobieltjes of internet verspreid. Bij deze vorm van pesten is het slachtoffer zelfs thuis niet meer veilig. De drempel voor

digitaal pesten is laag. Ten eerste omdat het weinig moeite kost om iemand een negatief bericht te sturen. Ten tweede omdat digitaal pesten redelijk anoniem is. Kinderen kunnen zich gemakkelijk voor doen als iemand anders.

Seksuele intimidatie

Seksuele intimidatie kan ook als een vorm van pesten gezien worden. Het kan dan gaan om verbale beledigingen, bekluren, het lastig vallen met seksueel getinte boodschappen en handtastelijkheden.

Naast al deze verschillende vormen van pesten, bestaat er ook een verschil bij pesten door jongens of meisjes. In het algemeen kan gesteld worden dat:

- Meisjes de voorkeur geven aan verbaal of psychologisch pesten door hun slachtoffer te negeren of kwaadwillige dingen te zeggen om iemand te overtuigen dat zij niet in de groep hoort.
- Jongens de neiging hebben om macht en overwicht te zoeken door te pesten.

1.4 De betrokkenen bij pesten

Vaak wordt er binnen een groep onderscheid gemaakt tussen de pestkoppen, de gepeste kinderen en de middengroep. Die middengroep kan worden onderscheiden in de meelopers, de aanmoedigers, de verdedigers en de buitenstaanders.

Achter die zes groepen kinderen staan evenveel oudergroepen, die een invloedrijke rol spelen. Een laatste belangrijke "speler" bij het pestproblematiek is natuurlijk de school, de leerkracht (op de eerste plaats) en daarnaast: de anti-pestcoördinator, de interne contactpersoon, de interne begeleid(st)er met als eindverantwoordelijke ook nog de directie en uiteindelijk het bestuur.

De pestkoppen

Typische daders hebben over het algemeen een agressief reactiepatroon. Jongens die pesten combineren dat meestal met fysieke kracht. Daders hebben vaak een positievere houding tegenover geweld dan hun leeftijdsgenoten. Zij kunnen zich vaak slecht inleven in hun slachtoffers en voelen zich nauwelijks verantwoordelijk voor hun daden.

Lang werd gedacht dat daders over het algemeen minder geliefd zijn bij leeftijdsgenoten dan kinderen die niet bij het pesten betrokken zijn. Recenter onderzoek toont aan dat dit niet het geval is: daders zijn eigenlijk alleen niet geliefd bij de kinderen die bang voor hen zijn. De rest van de klas blijft de pestkoppen leuk vinden, pesten wordt vaak zelfs strategisch ingezet: het maakt populair. Pesters kiezen daarom vaak "zielige" en onpopulaire slachtoffers uit om geen sociale status te verliezen.

Vaak wordt gedacht dat kinderen die pesten psychische en sociale problemen hebben. Het merendeel van de pesters bestaat niet uit probleemkinderen maar uit gezonde kinderen die gehoord en gezien willen worden. Door vervelend te doen tegen iemand anders hopen ze hun positie in de groep te versterken en meer status en macht te krijgen. Pesters kiezen bewust een makkelijk doelwit, zoals een klasgenoot die onzeker is of weinig vrienden heeft. Doordat slachtoffers niet voor zichzelf op durven komen en weinig klasgenoten het slachtoffer zullen steunen, is het onwaarschijnlijk dat de groep tegen de pester optreedt.

De gepeste leerlingen

Bij kinderen en jongeren die gepest worden is meestal sprake van een combinatie van bepaalde persoonlijkheidskenmerken met fysieke zwakte. Naast fysieke zwakte kan het ook zijn dat iemand afwijkt van de "norm", bijv. omdat hij stottert of een accent heeft. Kinderen die een grotere kans lopen om slachtoffer te worden van pesten, hebben vaak een verminderde sociale redzaamheid. Het zijn meestal kinderen die moeite hebben om zich te verdedigen.

De slachtoffers zijn in twee groepen te verdelen. De eerste groep bestaat uit passieve, onderdanige slachtoffers. De tweede groep bestaat uit de zogenaamde provocatieve slachtoffers. Opvallend bij hen is een combinatie van angstige en agressieve reactiepatronen. Deze slachtoffers zijn meestal niet onzeker of verlegen, maar hebben moeite om hun agressie te controleren. Doordat zij zich agressief kunnen gedragen vindt de groep het begrijpelijk of zelfs gerechtvaardigd dat deze kinderen gepest worden. Kinderen geven allerlei redenen voor het pesten, zoals dat het slachtoffer "zo irritant" is of altijd "raar" doet. Welke reden er ook voor genoemd wordt, het is altijd fout en niet de schuld van het slachtoffer.

De meelopers bestaande uit: versterkers en assistenten

De assistenten

De assistenten ondersteunen de pester(s) actief door bijvoorbeeld het slachtoffer ook te slaan en uit te schelden.

De versterkers (aanmoedigers)

De versterkers doen niet actief mee aan het pesten, maar ze staan er wel vaak bij en moedigen de pester(s) aan door bijvoorbeeld te gaan lachen.

De verdedigers

De verdedigers helpen het slachtoffer, door bijvoorbeeld actief op te treden tegen de pesters. Dit gedrag kan risicovol zijn, doordat de pesters hun agressie ook tegen de verdedigers in kunnen zetten. Minder risico vol is het steunen na het pesten.

De buitenstaanders

De laatste groep leerlingen die niet actief betrokken zijn bij het pesten zijn de buitenstaanders. Ze zijn wel vaak aanwezig bij het pesten, maar ze doen niet mee en grijpen ook niet in om het te stoppen. Ze vertellen het ook niet aan de ouders of leerkracht dat er gepest wordt. Daarmee ondersteunen ze het pesten: wie zwijgt stemt toe. De meeste kinderen hebben deze rol.

1.5 Pesten signaleren

Pesten vroegtijdig signaleren is moeilijk. Kinderen die gepest worden, praten er vaak niet over. Zij durven niet de hulp in te roepen van volwassenen of voelen zich niet serieus genomen. Mogelijk omdat ze bang zijn dat de situatie verergert. Dit heeft tot gevolg dat ouders en leerkrachten niet op de hoogte zijn, pesters vrij spel hebben en de slachtoffers de steun missen die ze hard nodig hebben.

Leerlingen vertellen slechts in een kwart van de gevallen aan de leerkracht dat ze worden gepest en in een derde van de gevallen aan de ouders.

Signalen die op pesten kunnen wijzen voor de leerkracht

- Verminderde schoolprestaties;
- Weinig of geen contact met andere leerlingen;
- De vraag om veel aandacht van de leerkracht;

- Betrokkenheid bij ruzietjes in de klas of op het plein;
- Als laatste worden gekozen bij het indelen van groepjes;
- (school) ziek, psychosomatische klachten als buikpijn of hoofdpijn;
- Bedplassen, slecht slapen;
- Verwondingen;
- “kwijtgeraakte” of beschadigde kleding of spullen;
- Negatieve stemmingen of angsten;
- Geldtekort of veel snoep mee naar school (afpersing)

Signalen van het slachtoffer:

- Het kind is bang om naar school te gaan;
- Het kind presteert slechter dan normaal;
- Het kind komt met kapotte spullen of kleren thuis;
- Het kind vertoont teruggetrokken gedrag
- Het kind wordt agressief naar andere kinderen toe;
- Het kind stopt met eten;
- Het kind heeft buikpijn of hoofdpijn;
- Het kind heeft nachtmerries;
- Het kind huilt zichzelf in slaap;
- Het kind heeft schrammen en blauwe plekken;
- Het kind vraagt om geld (om de pester te betalen);
- Het kind weigert te zeggen wat er aan de hand is.

Signalen van de pester:

- Volstrekt doodzwijgen;
- Isoleren;
- Psychisch en/of fysiek mishandelen;
- Een kring vormen of insluiten in de klas, op de gang of schoolplein;
- Opwachten op het schoolplein of buiten school.
- Slaan of schoppen;
- Klopjachten organiseren;
- Op weg van en naar school achternalopen of rijden;
- Naar het huis van het slachtoffer gaan;
- Als slaafje/ hulpje behandelen;
- Bijnaam gebruiken voor een klasgenoot;
- Steeds zogenaamd leuke opmerkingen maken over een klasgenoot;
- Treiteren;
- Afpersen;
- Uitschelden/ schreeuwen/ beledigen;
- Briefjes doorgeven;
- E-mails versturen met een vervelende inhoud;
- Vervelende afbeeldingen digitaal verspreiden.
- Et cetera....

De beschreven signalen betekenen niet altijd dat er een kind gepest wordt. Vaak is een verandering in het gedrag een aanwijzing. Als er geen duidelijke oorzaak voor de verandering is aan te wijzen is het belangrijk om met de ouders in gesprek te gaan.

1.6 De gevolgen van pesten

Pesten kent eigenlijk alleen maar slachtoffers.

De gevolgen voor slachtoffers

Een eenmalige pestervaring is zelden erg traumatiserend, ook als die heel ernstig is. Vooral kinderen die herhaaldelijk en op verschillende manieren zijn gepest, hebben last van sociale en emotionele problemen. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat gepest worden gevoelens van eenzaamheid en depressie vergroot en bestaande problemen verergert. Slachtoffers gaan zichzelf door het pesten minder leuk vinden, vertrouwen hun leeftijdgenoten niet en zijn bang om naar school te gaan. Die gevoelens kunnen leiden tot verder isolement en diepere depressie en nog meer pestgedrag uitlokken. Kinderen die aan het begin van het schooljaar gepest worden, hebben een aanzienlijk grotere kans dat ze zes maanden later in datzelfde schooljaar ook gepest worden. Bovendien hebben ze vaker last van psychosomatische klachten zoals hoofdpijn, slaapproblemen, buikpijn, bedplassen en vermoeidheid.

Gevolgen voor Pesters

De gevolgen voor Pesters zijn op korte termijn nog niet negatief. Zolang ze op school zitten, kunnen ze zich vaak goed staande houden. Hun schoolprestaties zijn beter dan die van gepeste kinderen en hun populariteit en zelfwaardering zijn ook groter. Vaak is er wel sprake van een zogenaamde schijnpopulariteit: klasgenoten bewonderen de Pesters, maar tegelijkertijd zijn ze ook bang voor ze. Ze lijken populair maar zijn het daadwerkelijk niet.

Op de lange termijn kunnen Pesters echter wel sociale problemen krijgen. Een pestend kind leert dat het doelen kan bereiken zonder op een sociaal aangepaste manier met anderen te onderhandelen. Daardoor kan hij uiteindelijk onaangepaste gedragspatronen krijgen. Kinderen en jongeren die op school anderen pesten, lopen een grotere kans op ernstige problemen in hun adolescentie. Ze komen vaker met justitie in aanraking, drinken meer alcohol en plegen vaker zelfmoord. Jongens die pestten zijn later vaker bij vechtpartijen betrokken. Meisjes die vroeger pestten hebben op latere leeftijd een grotere kans om betrokken te raken bij huiselijk geweld en om tienermoeder te worden. Kinderen van vroegere pestkoppen vertonen op hun beurt weer vaker problematisch gedrag.

Gevolgen voor klasgenoten

De hele klas kan last hebben van pesten. De verstoring en afleiding die het pesten veroorzaakt hinderen het leren. Op dagen waarop niet- betrokken kinderen iemand gepest zien worden, vinden ze school minder leuk. Kinderen die dagelijks met pesten geconfronteerd worden krijgen bovendien de boodschap dat toeschouwers niet ingrijpen, slachtoffers verdienen wat ze krijgen, macht belangrijker is dan rechtvaardigheid en dat volwassenen niet goed voor kinderen zorgen.

2. Aanpak

2.1 Preventieve aanpak

Wat doen we om te voorkomen dat er gepest wordt?

2.1.1 Op schoolniveau

Taakspel

De school gebruikt de methode "Taakspel". Deze is in schooljaar 2014-2015 in groep 4 ingevoerd. Sinds 2018 wordt dit in alle groepen uitgevoerd. Nieuwe collega's zullen de cursus voor Taakspel volgen zodra zij starten op de Plataan.

Taakspel is een groepsgerichte werkwijze, waarbij leerlingen tijdens de reguliere lessen middels een spel leren zich beter aan klassenregels te houden. De klas wordt in teams verdeeld. Leerlingen die bij elkaar in een team zitten, stimuleren elkaar zich aan de regels te houden, zodat zij als team in aanmerking komen voor een beloning. De leerlingen leren op deze manier dat ze aandacht krijgen wanneer ze gewenst gedrag laten zien. Regel overtredend gedrag neemt af, omdat dit onverenigbaar is met taakgericht gedrag.

Uiteindelijk doel is beginnend probleemgedrag bij kinderen in een vroeg stadium te verminderen en om te buigen in positiever gedrag.

Surveillance

Op het grote plein wordt er in de pauzes door 2 leerkrachten gesurveilleerd. Deze leerkrachten dragen een opvallend hesje zodat ze goed opvallen.

Op het kleuterplein wordt er tijdens de pauze door 1 leerkracht gesurveilleerd.

Tijdens de grote pauze is er voor de kinderen de keus om binnen of buiten te spelen, zowel binnen als buiten zijn er surveillanten.

Gouden/Zilveren Weken

De eerste weken van het schooljaar – de Gouden Weken – zijn bepalend voor het creëren van een fijne sfeer in de groep. Leerlingen verkennen elkaar, de leraar en de regels. In deze periode worden de normen en waarden van een groep bepaald. Elke groep doorloopt een aantal fases, dit patroon start grofweg elke keer opnieuw na een langere vakantie, zoals de zomervakantie (gouden weken) of de kerstvakantie (zilveren weken). Doormiddel van de boeken van de Gouden/Zilveren Weken wordt de leerkracht bewust van deze fases en krijgt handvaten om de groep hierbij te sturen.

Kijk op sociale competentie

Elk jaar worden de lijsten van Kijk (een meetinstrument om de tevredenheid van kinderen in de gaten te houden) ingevuld.

Deze lijsten worden in november en april ingevuld. In groep 3 en 4 door de groepsleerkrachten. In groep 5 t/m 8 door de groepsleerkrachten, maar ook door de kinderen zelf. De lijsten worden bekeken en wanneer er opvallende gegevens zijn of wanneer een kind aangeeft zich niet prettig te voelen op school worden deze antwoorden met de kinderen besproken. Na zo'n gesprek wordt er, indien nodig, een passende oplossing bedacht.

Vensters PO

In de groepen 6,7 en 8 worden elk jaar tevredenheidsspeilingen gehouden over de sociale veiligheid op schoolniveau. De uitkomsten van deze vragenlijst worden in het team/MR besproken. De peiling voor groep 7 en 8 wordt verwerkt in de monitoring sociale veiligheid die door wordt gestuurd naar de inspectie. Indien nodig wordt er bij opvallende zaken een passende oplossing bedacht.

2.1.2 Op individueel niveau

Elk jaar maakt de vertrouwenspersoon (zie bijlage) een rondje door de klassen om te vertellen wie zij is en waarvoor de kinderen bij haar terecht kunnen. Zij legt uit dat wanneer een kind een probleem heeft bij wie het kind dan terecht kan met zijn of haar vragen.

In eerste instantie gaan kinderen en/of ouders naar de leerkracht van het betreffende kind wat gepest wordt. Komen zij er niet uit dan kunnen leerkracht en/of ouders bij de coördinator sociale veiligheid terecht.

De leerlingen of ouders kunnen ook altijd terecht bij de vertrouwenspersonen van SKOBOS (zie bijlage).

2.2. Curatieve aanpak

Wat doen we als er toch gepest wordt?

2.2.1 De vijfsporen-aanpak van pesten

We werken als school met de vijfsporen- aanpak. Dit houdt het volgende in:

1. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt door:

- naar het kind luisteren en zijn/haar problemen serieus te nemen;
- met het kind overleggen naar mogelijke oplossingen;
- met kind samen werken aan mogelijke oplossingen;
- de sterke kanten van het kind benadrukken;
- het kind niet in een uitzonderingspositie te plaatsen door het te over beschermen;
- er indien nodig voor te zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijv. een sociale vaardigheidstraining. Dit regelen ouders, na advies, zelf via de huisarts.

2. Steun bieden aan het kind dat pest door:

- het kind vragen of hij /zij weet waarom hij /zij pest;
- met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent;
- in te laten zien welke positieve kanten het gepeste kind heeft;
- het kind te helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen;
- het kind te helpen zich aan regels en afspraken te houden;
- er indien nodig voor te zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijv. een sociale vaardigheidstraining.

3. Steun bieden aan de middengroep door:

- met kinderen te praten over pesten en over hun eigen rol daarin;
- met de kinderen praten over het effect van zijn of haar gedrag voor de gepeste lln.;
- het feit benadrukken dat ieder kind kwaliteiten heeft;
- met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en hoe zij kunnen helpen bij deze oplossingen;
- samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij zij zelf een actieve rol spelen.

4. Steun bieden aan de ouders door:

- de ouders die zich zorgen maken over pesten, serieus te nemen, door met ze in gesprek te gaan en hun verhaal aan te horen.
- informatie en advies te geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
- samenwerking tussen school en ouders om het pestprobleem aan te pakken.
- Zo nodig de ouders door verwijzen naar deskundige ondersteuning.

5. Steun aan de basisschool

De leerkrachten en de rest van de schoolorganisatie kunnen informatie verkrijgen bij deskundige hulporganisaties.

2.2.2 De aanpak van pesten/ongewenst gedrag

- * Als er sprake is van pestgedrag brengt de leerkracht de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Ouders worden, wanneer nodig, op de hoogte gesteld en uitgenodigd voor een gesprek.
- * Gedurende een periode van 6 weken wordt iedere week een kort gesprekje gevoerd tussen leerkracht en betrokken leerlingen, indien nodig. Later wordt dit minder vaak, naar eigen inzicht van de leerkracht wat nodig is.
- * In overleg met de betrokkenen wordt de middengroep aangesproken op hun rol en acties die zij kunnen ondernemen. Zie de vijf- sporenaanpak.
- * De groepsleerkracht stelt zijn collega's op de hoogte en vraagt hulp bij observaties buiten de klas en op het schoolplein.
- * Indien nodig gaat de leerkracht in gesprek met de coördinator Sociale Veiligheid, en/of interne begeleider. De interne begeleider zet waar nodig de gedragsspecialist in.
- * Indien nodig voert de leerkracht een gesprek met de betrokken kinderen en de ouders om na te gaan of de aanpak geholpen heeft, of de afspraken zijn nagekomen en of er behoefte is aan een vervolg.
- * Alle verslaglegging wordt ook in het historisch overzicht van de betrokken leerlingen vastgelegd, zodat toekomstige leerkrachten ook op de hoogte zijn van de situatie die speelt of heeft afgespeeld. Indien gewenst door ouders kan de verslaglegging ook met hen gedeeld worden d.m.v. inzage in het leerlingdossier van hun kind.

2.2.3 No Blame aanpak / werken met supportgroepen

Bij een ernstige pestsituatie kan een leerkracht ook gebruik maken van de No Blame aanpak. Gebruik deze niet te snel omdat deze vorm dan zijn kracht kan verliezen.

Deze aanpak gaat uit van vier standpunten:

1. Niemand krijgt de schuld;
2. Er wordt een beroep gedaan op het inlevingsvermogen;
3. Er is een gedeelde verantwoordelijkheid;
4. Er wordt probleemoplossend gedacht.

Stap 1: Praat met het slachtoffer over zijn gevoel

Leg aan het slachtoffer uit wat de manier van werken is van deze aanpak. Vraag of het begrepen is en om zijn medewerking.

Tijdens dit gesprek laat je het slachtoffer vertellen hoe hij zich voelt, vraag bij concrete situaties door over welk gevoel het slachtoffer hierbij had.

Beëindig het gesprek door:

- te controleren wat je wel/niet mag zeggen;
- namen te laten geven welke kinderen als pester, meeloper en vrienden in de support groep komen;
- aanbieden dat het slachtoffer altijd mag komen praten als dingen niet goed gaan.

Stap 2: Organiseer een bijeenkomst met de support groep

Stel een groep samen van 6-8 leerlingen (het liefst met leerlingen die zijn voorgesteld door het slachtoffer):

- hulpvaardige en betrouwbare leerlingen;
- meelopers;
- pester(s).

Stap 3: Leg tijdens de bijeenkomst het probleem uit

Begin met vertellen dat jij als leerkracht een probleem hebt omdat... Vertel dat ... zich ongelukkig voelt / moeilijk heeft.

Maak duidelijk dat wij daar samen iets aan kunnen doen (schem een verantwoordelijkheidsgevoel).

Laat de kinderen zelf denken naar oplossingen en laat ze dat vertellen in een "ik-boodschap". Wat kun jij doen om te zorgen dat... zich weer prettiger voelt. ("Ik wil met hem naar school lopen", "ik wil hem vragen om samen te werken", "ik zal hem met rust laten"). De oplossingen moeten vanuit de kinderen komen, dwing niets af.

Stap 4: Verantwoordelijkheid dragen

Op het einde van het gesprek geef je aan dat je op hen vertrouwt. Dat zij dit samen kunnen oplossen. Maak een concrete afspraak wanneer je weer samen gaat zitten om te kijken hoe het gegaan is. Houdt ongeveer een week aan.

Stap 5: Evaluatiegesprek

Ga een individueel gesprek aan met het gepeste kind. Hoe gaat het nu? Is deze week anders geweest? Het gaat er niet om dat het kind het meest populaire kind op school moet worden, maar hij moet zich veilig en gelukkig voelen.

Daarna ga je een gesprek met de supportgroep aan. Hoe hebben zij het ervaren? Het gaat in deze gesprekken er vooral om of het pesten is gestopt. Is de pester zijn belofte niet nagekomen, maar is het pesten wel gestopt dan is er dus niets aan de hand en is het doel bereikt.

2.3 Cyberpesten

Cyberpesten gebeurt vaak buiten school, toch zijn de effecten hiervan binnen school duidelijk te merken. Het ruziën en pesten gaat op school door. Schoolresultaten lijden eronder en het heeft een direct effect op het schoolklimaat, er ontstaat een onveilig klimaat.

Cyberpesten is pesten via internet of telefoon. Het pesten zelf is meestal niet anders dan bij traditioneel pesten: het gaat vaak om uitschelden, belachelijk maken en buiten sluiten. De impact en aanpak is wel anders.

Ouders hebben bij cyberpesten de hoofdverantwoordelijkheid. Omdat het meestal na schooltijd plaatsvindt. We wijzen ouders op deze verantwoordelijkheid zodra we een melding van cyberpesten binnenkrijgen. Waar nodig besteedt de leerkracht hier aandacht aan in de klas.

Vormen van Cyberpesten

Beledigen via mail, whatsapp of chat

Via mail, whatsapp of chat kun je elkaar vervelende boodschappen sturen. Dat gebeurt vaak anoniem of onder een verzonden naam.

Misleiden via internet of smartphone

Een ander kan zich voordoen als iemand anders, door bijv. een nepprofiel aan te maken in een chatprogramma. Omdat je elkaar niet ziet, geloof je al snel dat degene aan de andere kant ook echt degene is die hij of zij zegt te zijn. Als je je herkenbaarheid uitschakelt op je telefoon, zie je niet, wie jou belt. Je kunt ook in een tekstberichtje verbergen wie je echt bent.

Bedreigen via internet of smartphone

Omdat je kunt verbergen wie je echt bent, kun je iemand gemakkelijk bedreigen.

Roddelen via internet

In het contact via internet kan gemakkelijk geroddeld worden bijv. via mail of chat. Degene over wie geroddeld wordt, wordt gewoon niet uitgenodigd voor het gesprek.

Inbreken in iemands mailbox of chatprogramma

Door achter iemands wachtwoorden te komen, kun je in zijn of haar mailbox komen of je in een chatprogramma voordoen als die persoon. Je kunt dan uit naam van die persoon vervelende berichtjes rondsturen naar zijn of haar contactpersonen.

Wachtwoord veranderen

Als je achter iemands wachtwoord kunt komen, kun je het wachtwoord ook veranderen. En dan kan de ander niet meer bij zijn eigen mail of chataccount.

Wachtwoorden stelen en misbruiken

Met het wachtwoord van een ander kun je bijv. onder iemand anders zijn naam berichtjes sturen.

Foto's van telefoon en webcam op internet plaatsen

Met je telefoon kun je ongemerkt foto's maken. met een webcam idem. Deze foto's kunnen heel persoonlijk en gênant zijn. Door ze op internet te plaatsen, kunnen veel mensen deze foto's ook bekijken. Vaak worden ze ook nog bewerkt om degene op

de foto nog belachelijker te maken. Foto's die op internet verschijnen, zijn heel moeilijk te verwijderen, omdat ze overal weer op kunnen duiken.

Privégegevens op een site plaatsen

Het op een site zetten van iemands privégegevens, kan ervoor zorgen dat deze persoon lastig wordt gevallen door vreemden. Iemand kan ook belachelijk gemaakt worden door deze gegevens op compromitterende sites te zetten.

Virussen sturen

Door virussen naar iemands computer te sturen, zorg je ervoor dat die computer crasht.

2.3.1 Wat kun je tegen cyberpesten doen

Hier iets tegen doen, is heel moeilijk omdat het gebeurt daar waar niemand het ziet en het anoniem kan gebeuren.

Sommige programma's hebben de mogelijkheid om specifieke afzenders te blokkeren. Soms zal een leerling misschien een nieuw email adres moeten aanmaken. Vertel je leerlingen dat ze altijd voorzichtig moeten zijn met het doorgeven van hun mailadres naar anderen.

Er zijn verschillende vormen van cyberpesten strafbaar. Daar kun je meer over lezen op: Cyberpesten wat is strafbaar?

Informatieve websites over digitaal pesten:

www.dekinderconsument.nl

www.iksurfveilig.nl

www.internetsoa.nl

www.i-respect.nl

2.3.2 Preventief cyberpesten voorkomen

1. Leerlingen bewust maken van de gevaren op internet, de effecten van cyberpesten en de strafbare feiten;
2. Afspreken van internetgedrag en samen met leerlingen de regels maken (evt. door middel van een contract);
3. Pesten bespreekbaar maken in de klas en leerlingen elkaar daarop laten aanspreken.
4. Eventuele sancties consequent toepassen;
5. Schoolafspraken aanpassen. Bijv. het maken van opnames van medeleerlingen en leerkrachten zonder toestemming kan leiden tot een intensief gesprek met evt. vervolggesprekken.
6. Teamontmoetingen met als thema mediawijsheid zou gewenst zijn, a.d.h.v. een casus/bijvoorbeeld.
7. Ouders informeren over kinderen en mediawijsheid tijdens de algemene informatieavond. Ouders weten vaak niet wat hun kind op internet doet.

Bijlage 1: gegevens functionarissen

- Interne contactpersoon
Mevr. S. van Ham (leerkracht)
Mevr. M. van Kleef (leerkracht)
- Coördinator sociale vaardigheden
Mevr. S van Ham (leerkracht)
- IB-er (interne begeleider)
Mevr. M. van Ooyen
- Externe vertrouwenspersoon SKOBOS
Mevr. A. Vugts
Dhr. W. van Nunen

Bijlage 2: Adviezen aan ouders

Van gepeste kinderen:

- zorg voor een open communicatie, blijf in gesprek met uw kind;
- bespreek (vermoedelijk) pestgedrag op school, op straat of thuis, direct met de leerkracht van uw kind;
- stimuleer uw kind om naar de leerkracht te gaan;
- Neem contact op met de ouders van het kind die uw kind pest.

Van Pesters:

- neem het probleem van uw kind serieus;
- probeer achter de mogelijke oorzaak te komen;
- bespreek de gevolgen van zijn of haar gedrag voor andere kinderen;
- corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind;
- maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van de school staat.

Van alle kinderen:

- neem de ouders van zowel het gepeste als van het pestende kind serieus;
- stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan;
- corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag;
- geef zelf het goede voorbeeld;
- leer uw kind voor anderen op te komen;
- leer uw kind voor zichzelf op te komen.

